

Henryk Bogacki

"Ausserhalbder Kirche kein Heil?", Walter Kern, Freiburg-Basel-Wien 1979 : [recenzja]

Collectanea Theologica 50/2, 202

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Autor konkluduje: „Kiedy Kościół mówi o zakończeniu albo o dopełnieniu objawienia z końcem okresu apostołskiego, oznacza to, że okres objawienia obejmuje czas stawania się Kościoła, jego fazę konstytutywną, a więc ten okres, kiedy powstała normatywna struktura Kościoła i wiążący kształt depozytu wiary. Jest to — ogólnikowo określając — czas Kościoła pierwotnego, który jest zamknięty poprzez powstanie ostatniego pisma nowotestamentowego, drugiego Listu św. Piotra, a więc sięga przez to mniej więcej do połowy II wieku” (s. 324).

Choć wywody J. Schumachera wzbudzają w wielu punktach poważne wątpliwości, książka posiada wartość jako próba wyjaśnienia jednej z formuł teologicznych, powszechnie powtarzanych, często bez refleksyjowania nad poważnymi problemami, jakie poza nimi się kryją.

ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

Walter KERN, *Ausserhalb der Kirche kein Heil?*, Freiburg-Basel-Wien 1979, Verlag Herder, s. 88.

Autor podjął problem, który z różnym natężeniem intriguje teologię niemal od początku chrześcijaństwa: czy jest możliwe zbawienie poza Kościołem? Nie jest to obszerne studium historyczne ani próba poszukiwania nowego rozwiązania. Cele broszury są znacznie skromniejsze, gdyż autorowi chodzi po prostu o zorientowanie w trudnym zagadnieniu czytelnika, który nie zajmuje się „zawodowo” teologią.

Dla ułatwienia orientacji Kern przedstawia historię twierdzenia *Extra Ecclesiam nulla salus* (s. 11—16) oraz jego uwarunkowania historyczne i powstające trudności (s. 17—27). Jednakże już od pierwszych kart Starego Testamentu występują wypowiedzi, że także poganie mogą dostąpić zbawienia (s. 28—35). Z czasem powstają w teologii różne hipotezy, które usiłują wyjaśnić, w jaki sposób ludzie nie złączeni w sposób widzialny z Kościołem mogą uczestniczyć w zbawieniu. Autora interesują przede wszystkim trzy teorie: przynależność do Kościoła *in voto*, *limbus puerorum*, ostateczna decyzja ludzka w momencie śmierci (s. 36—46). Następnie omawia nowsze rozstrzygnięcia nauczycielskie Kościoła w tej materii — aż po Sobór Watykański II włącznie (s. 47—57), jak również koncepcje teologiczne Y. Congara, H. Künga i K. Rahnera (s. 58—77). Podstawę do poszukiwania pełnego rozwiązania W. Kern upatruje w rozwinięciu nauki ostatniego soboru o Kościele jako powszechnym sakramencie zbawienia (s. 78—83).

Choć więc autor nie wnosi niczego nowego do zrozumienia konieczności Kościoła do zbawienia, jednakże jego broszura może stanowić pomoc przydatną dla jasnego wyłożenia podstawowych kwestii wiążących się z tą tezą.

ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

Die Weltkirche im 20. Jahrhundert, dzieło zbiorowe, Freiburg-Basel-Wien 1979, Verlag Herder, s. XX + 834 (*Handbuch der Kirchengeschichte*, wyd. Hubert Jedín, t. VII).

Po wielu latach oczekiwania ukazał się ostatni tom podręcznika historii Kościoła poświęcony dziejom w XX wieku. Obszerne dzieło jest owocem móżolnej współpracy 24 autorów usiłujących przedstawić okres od wybuchu pierwszej wojny światowej po koniec pontyfikatu Pawła VI. Napisanie historii Kościoła sięgającej po teraźniejszość nie jest łatwe, ponieważ przemiany w Kościele zachodzą wolno, a wiele ważnych źródeł jest niedostępnych. W dodatku różnorodność problematyki w Kościele obejmującym dziś rzeczywiście cały świat (*Weltkirche*) poważnie utrudnia realizację zamiaru. Dlatego ocena